

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА АНАЛИЗ НА ЕФЕКТИВНОСТТА НА ЗАСТРАХОВАТЕЛНАТА ДЕЙНОСТ ПО ИМУЩЕСТВЕНО ЗАСТРАХОВАНЕ

**Доц. д-р Венцислав Василев,
катедра „Застраховане и социално дело”,
СА „Д. А. Ценов” – гр. Свищов**

Резюме: Същността на застраховането се изразява във финансовото компенсиране на негативните последици от действието на случайни събития, които засягат интересите на застрахованите лица. Особеностите на застрахователната дейност налагат анализът на нейната ефективност да бъде извършен като се вземе предвид действието на специфични фактори. Стъпка напред, при анализа на ефективността на дейността по имущественото застраховане, е и възможността за използването на група от показатели.

Ключови думи: ефективност, имуществено застраховане

1. Въведение

В застраховането се извършва финансово компенсиране на негативните последици от действието на случайни събития, които засягат интересите на застрахованите лица. Посредством застрахователния договор срещу застрахователна вноска застрахованият прехвърля върху застрахователя евентуалните бъдещи негови загуби. Особеностите на застрахователната дейност налагат анализът на нейната ефективност да бъде извършен като се взимат предвид действието на специфични фактори.

2. Ефективност и ефективност в застраховането

Терминът „ефективност” би могъл да се тълкува в икономически, екологичен, инвестиционен, социален и други аспекти. Ефективността се базира на сравнението между ползите (създаваните продукти или услуги) и разходите, извършени за тяхното създаване. Резултатите могат да бъдат количествено и качествено измерими, положителни и отрицателни. Икономическата ефективност, от своя страна, може бъде дефинирана като „...количеството икономически ефект

(полезен резултат), което се създава с участието на единица разходи или единица ресурси”¹.

При изясняване на ефективността на имущественото застраховане следва да се взимат предвид и неговите особености, по-важните от които са: имущественото застраховане се отнася към непроизводствената сфера на икономиката; стойностно възмездяване и разпределение на настъпилите щети между всички застраховани от съвкупността; първоначално се „реализира продукцията”, т.е. извършава се регистрацията, сключва се застрахователния договор, инкасира се застрахователната вноска, а след това, ако настъпи застрахователен случай се осъществява нейното „производство” – изплащането на обезщетението; финансовият резултат има за свои източници рискът, разноските и лихвата².

При оценката на ефективността в застраховането е необходимо да се разгледат както взаимовръзката между ефекта и положените усилия в тази посока, така и финансовият резултат, получен от застрахователя.

Ефектът, получен от застрахователната дейност чрез осигуряване на обезщетение в полза на застрахования, е фокусиран върху създаването на условия, които позволяват продължителността на бизнес-процеса в различни сектори, съхранявайки целостта на имуществото на физическите и юридическите лица. Така също застраховането създава потенциал за развитието на чуждестранната търговия и международното икономическо сътрудничество.

Усилието да се постигне горе-споменатото от една страна се прави от застрахованите, които плащат застрахователни премии, а то друга страна от застрахователя, който организира и участва директно в застраховането на стоки, хора и “отговорности”. Следователно ефективността на застраховането би трябвало да бъде разгледано, както от страна на застрахователя, който управлява своята дейност според еквивалентния принцип, така и от гледна точка на застрахованите.

Според застрахователя, при условие, че цената на застрахователната защита е калкулирана на научно-обосновано, застраховането е по-ефективно, като стойността на изплатените обезщетения и извършените разноски за дейността, са по-малки, в сравнение със събраните премии.

¹ Гълъбов, М. Показатели и модели за анализ на финансовото състояние на фирмата. Научни трудове на УНСС - Том 2/2007, ISBN: 0861-9344.

² Повече за финансовия резултат в застраховането вж. Драганов. Хр., Б.Илиев, В.Василев, Р. Ерусалимов. Анализ на дейността на застрахователното дружество. Издателство „Фабер”, 2015. ISBN 978-954-775-935-0.

Ефективността за застрахованото лице може да се получи когато стойността на изплатеното от застрахователя обезщетение е с размер, максимално близък до настъпилата щета и периодът от настъпилият застрахователен случай и самото изплащане на щетата е максимално кратък.

Спецификите на застрахователната дейност налагат анализът на нейната ефективност да бъде извършен като се взимат предвид действието на специфични фактори. Един от тях е, че изплатените обезщетения от застрахователя имат случаен характер. Това налага анализа на ефективността да бъде извършван за период от поне пет години, което ще даде възможност за по-точни и обосновани изводи.

Компоненти на икономическата ефективност на имущественото застраховане са пълнотата на застрахователната защита, обемът на застрахователната съвкупност, размерът на извършваните разноски, реализираният финансов резултат и печалба.

3. Показатели за измерване на икономическата ефективност в имущественото застраховане

Икономическата ефективност на имущественото застраховане може да бъде анализирана и изразена посредством няколко показателя (индикатора), някои от които са свързани с неговата специфика. Една част от необходимите данни за тяхното изчисляване е общо- достъпна, публикувана в корпоративните интернет сайтове на застрахователните дружества или на сайта на Комисията за финансов надзор. Там би могло да се получи информация за сумата на изплатените обезщетения, сумата на събраните застрахователни премии, сумата на извършените разноски от страна на застрахователното дружество. Друга част, като например, брой на сключените застрахователни договори или брой на служителите в застрахователното дружество, вътрешно фирмена информация на дружеството.

Всеки от тези показатели е използван за да покаже определени страни при изразяването на ефективността на застрахователната дейност. Необходимо е да се подчертае, че те не могат да бъдат подредени по важност, а освен това не може да се твърди, че някои от показателите имат по-голяма тежест, в сравнение с другите. Наред с това, някои от отношенията се използват в процеса на застрахователната калкулация.

Предвид обстоятелството обаче, че обезщетенията, които плаща застрахователя, заемат най-голям дял от неговите разходи, би могло да се твърди, че ефективността на неговата работа зависи в голяма степен от това, как да се намерят начини за да се намали размерът на

щетите. Практиката показва, че размерът на изплащаните обезщетения може да се намали само до определен лимит, тъй като настъпването на щети, причинени от застраховаеми рискове е неизбежно. Всичко това налага внимателен анализ на развитието на плащанията за всички видове имущества, по територия, по години, и то за един продължителен период.

Таблица. Показатели за измерването на икономическата ефективност в имущественото застраховане

Задействана протекция от застрахователното дружество (вероятност за щета)	$\frac{\text{сумата на изплатените обезщетения}}{\text{сумата от застрахователните суми на всички застраховани обекти}}$
Обхват на застрахователното поле	$\frac{\text{брой на застрахованите обекти}}{\text{брой на всички обекти, които могат да бъдат застраховани}}$
Продуктивност на работната сила в основната дейност	$\frac{\text{сумата от събраните застрахователни премии}}{\text{брой на служителите на застрахователното дружество}}$
Продуктивност на работната сила по отношение на отделния застрахователен договор	$\frac{\text{брой на сключените застрахователни договори}}{\text{брой на служителите, ангажирани със застрахователния договор}}$
Средна застрахователна сума на един застрахован обект	$\frac{\text{сумата от застрахователните суми на всички застрахователни договори}}{\text{брой на застрахователните договори}}$
Среден размер на застрахователната премия, получена от един застрахователен договор	$\frac{\text{сумата на събраните застрахователни премии}}{\text{брой на застрахователните договори}}$
Пълнота на застрахователната защита	$\frac{\text{застрахователна сума на обекта}}{\text{застрахователна стойност на обекта}}$
Относителна себестойност на застрахователната дейност (бруто квота на щетите)	$\frac{\text{сумата от изплатените обезщетения и разноски на застрахователя}}{\text{сумата от събраните застрахователни премии}}$
Процент на ощетимост (нето квота на щетите)	$\frac{\text{сумата от изплатените обезщетения}}{\text{сумата от събраните застрахователни премии}}$
Ниво на разноските	$\frac{\text{сумата от извършените разноски от застрахователното дружество}}{\text{сумата от събраните застрахователни премии}}$

Заключение

Проблемът, свързан с ефективността и нейното измерване, винаги е стоял на дневен ред в редица области на икономическата дейност. В застрахователната дейност, въпреки нейните уникални характеристики, също съществува необходимост от дефиниране и измерване на ефективността. Във връзка с това, предложените индикатори могат да бъдат използвани при анализа на ефективността в застрахователната дейност.

ЛИТЕРАТУРА

1. Гълъбов, М. Показатели и модели за анализ на финансовото състояние на фирмата. Научни трудове на УНСС - Том 2/2007, ISBN: 0861-9344.
2. Драганов, Хр., Б. Илиев, В. Василев, Р. Ерусалимов. Анализ на дейността на застрахователното дружество. Издателство „Фабер“, 2015. ISBN 978-954-775-935-0.